

Aleks Frøland: Peter Nansen. Et forsøg på en vurdering. (Gyldendal, 1962). 72 s.

Den lille bog rummer ikke nyt om Nansen bortset fra nogle småbemærkninger om ham fra Gyldendal-årene. Til gengæld giver den gennem en række data og velvalgte situationer et udmærket billede af hans personlighed. Undertitlens vurdering udebliver, i hvert fald er det ikke en samlet afrundende vurdering, derimod er der en række kloge vurderinger af træk i Nansens karakter spredt rundt i bogen, i nogle tilfælde underfundigt i valget af citater.

Vagn Dybdahl.

H. P. Sørensen (red.): Fra folket de kom. (Fremad, 1962). 284 s.

Atten socialdemokratiske ledere, nogle af dem tillige førere, er her biograferede, næsten udelukkende af politikere. Bogen går fra P. Knudsen til Buhl, Hedtoft og H. C. Hansen. Fælles for biografierne er, at de, trods deres store forskelligheder, er velskrevne artikler, populære i formen. Fælles er også, at de ikke indeholder nye oplysninger, der ændrer billedet af personer eller begivenheder. Til gengæld giver mange af biografierne småtræk, personlige vurderinger og et vist politisk traditionsstof, som også har bud til historikeren.

Biografierne af P. Knudsen, Jens Jensen, Harald Jensen og Sabroe er nok gode, men giver mindst af det lige nævnte nye stof. Steinckes om Gustav og Nina Bang er ganske tynd; de to kunne nok have fortjent en mere dybtgående behandling. H. P. Sørensens egen skildring af Lyngsie giver heller ikke andet, end hvad der kendtes fra H. P. Sørensens egen bog om ham, ligesom Bertel Dahlgaards om Stauning heller ikke rummer nyt. Virkelig levende er derimod biografier af Frisch, fagforeningslederne I. A. Hansen, Henriette Crone og Alvilda

Andersen; om disse gælder, at læseren på en ny måde får sit indtryk af disse personligheder uddybet; det samme gælder Fr. Dalgårds skildring af Peder Christensen fra Helsingør og Robert Huhles af I. P. Nielsen-Dynt. Sigvald Kristensen giver en værdifuld karakteristik af forholdet mellem H. C. Hansen og Hedtoft.

Bogens sidste og største bidrag er en biografi af Buhl, forfattet af Jens Otto Krag. Den nærmer sig mere end de andre afhandlingens karakter, selv om også den indeholder en god portion personlig erindringsstof. Den veldisponerede og oplagte skildring mangler i mærkelig grad indhold, når det gælder tiden før 1940; der kunne ellers have været grund nok til at karakterisere Buhl både som embedsmand og finansminister. Til gengæld ydes der mere om besættelsestiden, hvor navnlig forholdet til modstandsbevægelsen er skudt i forgrunden. Afhandlingen slutter med en karakteristik af Buhl som ministerkollega med gode småtræk til en personkarakteristik. – Bogen har mange og gode illustrationer, som dog gennemgående er løsnet for meget fra teksten.

Vagn Dybdahl.

Carl Th. Jørgensen: Forsvarsministeren, hvis mål var egen overflødig-gørelse. I hundredåret for typografen, provinsredaktøren og politikeren L. Rasmussens fødsel. (Privattryk, 1961). 108 s.

Forfatteren udsender jævnligt privattryk med emner fra Horsens' historie. Uden for denne gruppe faldt i 1960 »Hverdage med H. C. Hansen«. Bogen, der omtales her, rækker også videre end det lokale. Den er en biografi af Laust Rasmussen, Staunings forsvarsminister 1924–26 og 1929–32. Det er ikke hans arbejde som afrustningspolitiker, der optager bogen; dette og hans ministergerning er kun med i form af en række data. Bogen

har interesse og værdi, fordi den tegner et udmærket billede af Laust Rasmussens personlighed. Dernæst får den betydning ved at behandle vilkårene for socialdemokratisk arbejde ude i provinsen i årtierne før 1900 og lige derefter; til denne skildring har forfatteren kunnet nyde godt af utrykte erindringer af Laust Rasmussen. Erindringerne citeres fyldigt, og skønt de vel ikke ændrer billedet af den tidlige arbejderbevægelse, er de et ikke ringe tilskud til et ellers kildefattigt afsnit af dansk historie.

Vagn Dybdahl.

Gert Munch (red.): K. K. Steincke – socialismens aristokrat. (Stig Vendelkær, 1963). 146 s + 14 s. faksimilysider.

En række politikere, videnskabsmænd og skribenter har her med mindre artikler bidraget til en karakteristik af Steincke. Under et er det blevet en bog, der ganske udmærket belyser de forskellige sider af Steinckes person og virksomhed; men det, der fremlægges, føjer ikke egentlig nyt til det selvportræt, som er givet i den store selvbiografi. Heller ikke i detaljen er der nyheder af særlig betydning.

Vagn Dybdahl.

Einar Cohn: Danske pengeforhold 1914–1936. (Gad, 1963). 138 s.

Da Einar Cohn i 1957–58 udsendte jubilæumsskriftet for Privatbanken i København, behandlede han de almindelige pengeforhold meget indgående. Fra 1914 blev fremstillingen imidlertid meget kortfattet (for kortfattet), hvad grunden end kan have været. Den nye, lille bog virker nærmest som en fortsættelse af skildringen i jubilæumsskriftet. På en række punkter bringes der nye enkeltheder – for en væsentlig parts vedkommende byggede på oplysninger i Nationalbankens

direktionsprotokol. Sammenlignet med fremstillingen af de samme problemer i Schultz Danmarks Historie er der ikke nyt i hovedlinjerne, mens der nok er mere om pengepolitikens mekanisme. Dette fremkaldes så meget mere som bogens betragtningsmåde skyder en række sociale og politiske forhold til side, som ellers influerede på pengeforholdene; en fremgangsmåde som altså til gengæld får disse sidste til at fremtræde noget klarere, men dog ikke altid mere forklarede. Dette gælder bl. a. konverteringspolitikens sammenbrud i 1930'erne, hvori der stadig er en hel del dunkelhed. Einar Cohns bog er imidlertid en væsentlig håndsrækning til historikerne, navnlig på grund af den gode belysning af enkelt-situationer; noget mere tabelmateriale ville have været bekvemt for læseren, der nu under læsningen må søge det andre steder for at fastholde udviklingen.

Vagn Dybdahl.

Henrik S. Nissen og Henning Poulsen: På dansk friheds grund. Dansk Ungdomssamvirke og De ældres Råd 1940–1945. (Gyldendal, 1963). 328 s.

To historikere har her sluttet sig sammen om at behandle Ungdomssamvirkets historie. Til den knytter de også oplysninger om det såkaldte De ældres Råd, der var en løst opbygget, grundtvigsk præget organisation, som dels støttede Ungdomssamvirket, dels virkede inden for høj-skolekredse landet over ved at informere om de politiske spørgsmål og samarbejdspartiernes standpunkter; ledende var bl. a. den radikale Jørgen Jørgensen og venstremanden Knud Kristensen.

Bogen indledes med en statusopgørelse for det politiske liv i 1930'erne med særlig vægt på forholdene inden for partiernes ungdomsbevægelser. Det er en god oversigt, og den er nødvendig; det er endog et spørgsmål, om den er tilstrækkelig fyldig. En